

Sygn. akt IX Ca 163/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 sierpnia 2018 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie IX Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Bożena Charukiewicz (spr.)
Sędziowie:	SO Mirosław Wieczorkiewicz SO Marek Jaszczak
Protokolant:	prac. sądowy Izabela Ważyńska

po rozpoznaniu w dniu 21 sierpnia 2018 r. w Olsztynie na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Bank Spółki Akcyjnej z siedzibą we W.

przeciwko A. J.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego od wyroku Sądu Rejonowego w Bartoszycach z dnia 2 października 2017 r., sygn. akt I C 508/17,

I. zmienia zaskarżony wyrok w całości w ten sposób, że oddala powództwo i zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 3.617 zł (trzy tysiące sześćset siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu;

II. zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 1.165 zł (tysiąc sto sześćdziesiąt pięć złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Mirosław Wieczorkiewicz Bożena Charukiewicz Marek Jaszczak

Sygn. akt IX Ca 163/18

UZASADNIENIE

Powód (...) Bank S.A. z siedzibą we W. wniósł o zasądzenie od pozwanego A. J. kwoty 11.014,74 zł wraz z:

- umownymi odsetkami w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego w stosunku rocznym, lecz nie więcej niż wysokość odsetek maksymalnych za opóźnienie od kwoty 9.492,81 zł od dnia 11 stycznia 2017 r. do dnia zapłaty,

- ustawowymi odsetkami za opóźnienie od kwoty 1.052,44 zł od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty,

oraz kosztami procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu wskazał, że na mocy umowy zawartej w dniu 9 lipca 2014 r. udzielił pozwanemu kredytu, który miał zostać spłacony w ratach. Pozwany nie spłacił należności, wskutek czego wypowiedziano mu umowę, stawiając całą wierzytelność w stan wymagalności. Na dochodzoną pozwem kwotę składają się:

- 9.492,81 zł tytułem wymagalnej kwoty kapitału,
- 1.052,44 zł tytułem odsetek umownych i karnych naliczonych do dnia sporządzenia pozwu, tj. 10 stycznia 2017 r.,
- 439,19 zł tytułem kosztów monitów i upomnień,
- 30,30 zł tytułem zryczałtowanej opłaty za pakiet usług bankowych.

Nakazem zapłaty z dnia 21 marca 2017 r. wydanym w postępowaniu upominawczym w sprawie I Nc 68/17 uwzględniono żądanie pozwu w całości.

Pozwany A. J. w sprzeciwie od nakazu zapłaty wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powoda na swoją rzecz kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu wskazał, iż powód nie przedstawił odpisu dokumentu informującego go o wypowiedzeniu umowy kredytu przez powoda. Nie podał kiedy taki dokument został mu przesłany drogą pocztową (oraz na jaki adres), kiedy i dokładnie w jakim terminie kredyt ten został wypowiedziany przez stronę powodową. Podał, że nigdy nie otrzymał na adres zawarty w umowie wypowiedzenia tej umowy, ani jakiegokolwiek pisemnej informacji o wypowiedzeniu. Zaprzeczył, aby były podejmowane przez powoda próby zmierzające do polubownej spłaty zobowiązania i polubownego rozwiązania sporu. Podał, że posiada dowody w postaci potwierdzeń wpłat z tytułu przedmiotowej umowy.

Wyrokiem z dnia 2 października 2017 r. Sąd Rejonowy w Bartoszycach zasądził od pozwanego A. J. na rzecz powoda (...) Bank S.A. z siedzibą we W. kwotę 5.290,47 zł wraz ze zmiennymi odsetkami ustawowymi w wysokości czterokrotności aktualnej stopy procentowej kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego w stosunku rocznym, z tym zastrzeżeniem, że stopa tych odsetek nie może każdorazowo przekroczyć maksymalnej wysokości odsetek za opóźnienie z art. 481 § 2¹ k.c. od dnia 2 października 2017 r. do dnia zapłaty. Zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 1.680,20 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Wyrokiem uzupełniającym z dnia 4 grudnia 2017 r. Sąd Rejonowy w Bartoszycach uzupełnił powyższy wyrok z dnia 2 października 2017 r., w ten sposób, że w pozostałej części oddalił powództwo.

Sąd Rejonowy ustalił, że w dniu 9 lipca 2014 r. powód udzielił pozwanemu kredytu w wysokości 12.789,94 zł obejmującego: środki przeznaczone na cele konsumpcyjne 6.200 zł, środki przeznaczone na spłatę zobowiązań finansowych pozwanego wobec Banku 104,27 zł, środki przeznaczone na spłatę zobowiązań finansowych pozwanego wobec innych instytucji finansowych 4.765 zł, środki przeznaczone na sfinansowanie opłaty z tytułu dodatkowej usługi ubezpieczenia 1.074,36 zł, środki przeznaczone na sfinansowanie prowizji Banku za udzielenie kredytu 638,21 zł oraz środki przeznaczone na sfinansowanie opłaty za wybrany przez pozwanego sposób przekazania środków przeznaczonych na cele konsumpcyjne 8,10 zł. Oprocentowanie kredytu wynosiło 14,99 % w stosunku rocznym, odsetki z tytułu udzielonego kredytu wynosiły ogółem 5.507,23 zł, zaś całkowity koszt kredytu wynosił 6.153,54 zł. Pozwany miał dokonywać spłat w 60 ratach do 15 dnia każdego miesiąca począwszy od sierpnia 2014 r. (wysokość 59 rat – 310,66 zł, a ostatniej raty korygującej 310,23 zł). Ostateczny termin spłaty kredytu upływał 15 lipca 2019 r. Niespłacenie raty kredytu w ustalonym terminie powodowało powstanie zadłużenia przeterminowanego, od którego pobierane miały być odsetki karne w wysokości odsetek maksymalnych obowiązujących w dniu naliczania odsetek karnych (16 % na dzień zawarcia umowy). W punkcie III ppkt. 5 umowy przewidziano, że w przypadku nieuregulowania w terminach określonych w umowie dwóch pełnych rat kredytu, bank może wypowiedzieć umowę, po uprzednim wezwaniu kredytobiorcy do zapłaty zaległych rat lub ich części w terminie ustalonym przez bank, nie krótszym niż 7 dni od daty otrzymania wezwania, pod rygorem wypowiedzenia umowy. Termin wypowiedzenia

umowy miał wynosić 30 dni. W umowie kredytu nie wskazano sumy przekazanej ubezpieczycielowi tytułem składki ubezpieczenia. Kredytobiorcy nie wydano polisy ubezpieczeniowej. W załączniku do umowy wskazano wysokość opłat i prowizji, zaś w treści umowy opłat windykacyjnych na rzecz powoda.

Pozwany do dnia wniesienia pozwu spłacił na rzecz powoda kwotę 5.330,38 zł.

W ocenie Sądu Rejonowego powództwo jedynie w części zasługiwało na uwzględnienie. Powód nie przedstawił żadnego dowodu potwierdzającego, że wezwał pozwanego do zapłaty zaległych rat kredytu, co było warunkiem do skutecznego wypowiedzenia umowy. Nie przedstawił nawet pisma, iż umowa faktycznie została wypowiedziana pozwanemu, ani też nie udowodnił, kiedy wypowiedzenie zostało mu doręczone. Tym samym nie wykazał, kiedy upłynął termin wypowiedzenia. Nie było wobec tego podstaw do uznania, że cała wierzytelność jest wymagalna. Za nieważne Sąd Rejonowy uznał postanowienia umowy kredytu dotyczące ubezpieczenia, gdyż powód nie wykazał, że pozwany faktycznie został takim ubezpieczeniem objęty oraz zryczałtowane koszty windykacyjne w wysokości 439,19 zł ponieważ ich poniesienia powód nie wykazał. Z tego względu roszczenie powoda co do kwoty 439,19 zł zostało oddalone. Zdaniem Sądu opłaty windykacyjne naliczone przez powoda nie znalazły odzwierciedlenia w rzekomo podjętych przez niego działaniach. Zastosowanie takich opłat stanowi zatem próbę obejścia przepisów o odsetkach maksymalnych, a żądanie pozwu w tym zakresie podlega oddaleniu. Powód prowadzący działalność gospodarczą w zakresie udzielania kredytów winien kwalifikować koszty dochodzenia roszczeń jako zwykle koszty własnej działalności, bez ich przerzucania na konsumenta.

Z powyższych względów uznać należało, że zobowiązanie pozwanego wobec powoda obejmowało kwotę kredytu w wysokości 11.715,58 zł (12.789,94 zł – 1.074,36 zł za ubezpieczenie) oraz odsetki z tytułu udzielonego kredytu wynoszące ogółem 5.507,23 zł, tj. łącznie 17.222,81 zł. Powód miał spłacić kredyt w 60 miesięcznych ratach poczynawszy od sierpnia 2014 r. (czyli 17.222,81 zł : 60 = 287,05 zł każda rata). Wobec braku dowodu potwierdzającego skuteczne wypowiedzenie pozwanemu umowy, na dzień wyrokowania pozostało do spłaty 37 rat po 287,05 zł, co daje należną kwotę 10.620,85 zł. Z przedstawionego przez powoda wykazu, który w tym zakresie nie był kwestionowany przez stronę przeciwną wynika, iż pozwany spłacił zadłużenie do kwoty 5.330,38 zł. W tym stanie rzeczy, Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 5.290,47 zł wraz ze zmiennymi odsetkami umownymi w wysokości czterokrotności aktualnej stopy procentowej kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego w stosunku rocznym, z tym zastrzeżeniem, że stopa tych odsetek nie może każdorazowo przekroczyć maksymalnej wysokości odsetek za opóźnienie z art. 481 § 21 k.c. od dnia 2 października 2017 r. do dnia zapłaty (punkt I wyroku). Odsetki należało uwzględnić od daty wyrokowania, albowiem zasądzona należność uwzględniała ostatnią ratę za wrzesień 2017 r. Powództwo zostało oddalone co do opłaty z tytułu ubezpieczenia oraz kosztów windykacyjnych. Dodatkowo Sąd oddalił powództwo co do żądania zasądzenia odsetek umownych od kwoty kapitału wymienionej w pozwie oraz skapitalizowanych odsetek umownych i karnych w kwocie 1.052,44 zł wraz z dalszymi odsetkami za opóźnienie od dnia 10 stycznia 2017 r. do dnia zapłaty. W ocenie Sądu nie były one należne, gdyż powód nie wykazał, że skutecznie wypowiedział pozwanemu umowę. O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 100 k.p.c., stosunkowo je rozdzielając.

Powyższy wyrok z dnia 2 października 2017 r. zaskarżył apelacją powód zarzucając wyrokowi naruszenie art. 6 k.c. w zw. z art. 232 k.p.c. przez uznanie przez sąd, że zgromadzone w sprawie dowody są wystarczające do przyjęcia za udowodnione okoliczności, których ciężar udowodnienia spoczywał na powodzie, w szczególności uznanie, że strona powodowa udowodniła żądanie w kwocie 5.290,47 zł. Wskazując na powyższy zarzut pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest zasadna.

W ocenie Sądu Okręgowego w niniejszej sprawie zachodziły podstawy do zmiany zaskarżonego wyroku i oddalenia powództwa. Analiza akt sprawy i uzasadnienia zaskarżonego wyroku dają podstawy do stwierdzenia, iż Sąd Rejonowy ustalił prawidłowo stan faktyczny jednak ocena prawna tego stanu wykazuje naruszenia prawa materialnego.

W niniejszej sprawie przedmiotem żądania powoda było świadczenie pieniężne wynikające z umowy kredytu. Świadczenie to miało charakter świadczenia terminowego, gdyż termin jego spełnienia został określony przez strony w umowie przez wskazanie konkretnych dat, w których powinno nastąpić spełnienie świadczenia. W niniejszej sprawie okolicznością bezsporną wynikającą wprost z umowy kredytu było, że terminem spełnienia świadczenia był 15 dzień każdego miesiąca w okresie od sierpnia 2014 r. do 15 lipca 2019 r. Świadczenie pozwanego miało być spełniane przy tym w częściach. Ustalenie terminu spełnienia świadczenia było o tyle istotne w niniejszej sprawie, że miało bezpośredni wpływ na możliwość skutecznego żądania przez wierzyciela (powoda) spełnienia świadczenia, które nie zostało wykonane przed dłużnika (pozwanego), a do którego dłużnik był zobowiązany. Termin, od którego aktualizuje się stan, w którym wierzyciel może skutecznie żądać od dłużnika spełnienia świadczenia jest terminem wymagalności (uchwała Sądu Najwyższego z 12 lutego 1991 r., III CRN 500/90). Od tej chwili wierzyciel może skutecznie żądać od dłużnika spełnienia świadczenia również w drodze przymusu państwowego.

W niniejszej sprawie z uwagi na obowiązek zapłaty przez dłużnika rozłożony w czasie co miesiąc do 15 lipca 2019 r. nie ulega wątpliwości, że termin spełnienia niektórych części roszczenia jeszcze nie nastąpił, a zatem co do części świadczenia nie istnieje stan, w którym wierzyciel mógłby skutecznie domagać się zapłaty od pozwanego. Z pewnością zatem żądanie zapłaty całości świadczenia nie jest zasadne. Podkreślić bowiem należy, że powód nie wykazał, choć jest podmiotem zawodowo zajmującym się udzielaniem kredytów, w jakiej wysokości roszczenie powoda jest wymagalne i w związku z tym może być przedmiotem skutecznego żądania zapłaty. Okoliczność ta jest o tyle istotna, że z niekwestionowanych ustaleń Sądu Rejonowego wynika, iż świadczenie będące przedmiotem żądania powoda zostało przez pozwanego w części spełnione, tj. do kwoty 5.330,38 zł. Innymi słowy z dowodów przedstawionych przez powoda nie wynika, w jakiej części jego wymagalne roszczenie o zapłatę nie zostało przez pozwanego spełnione. Powód nie przedstawił bowiem żadnych wyliczeń, które wskazywałyby wysokość świadczeń, które nie zostały przez pozwanego spełnione, a które w chwili orzekania byłyby już wymagalne (przy braku udowodnienia przez powoda wymagalności całego roszczenia wynikającego z umowy). Należy również na marginesie wskazać, iż Sąd Okręgowy nie znalazł podstaw by kwestia ta mogła być z uwagi na profesjonalnych charakter działalności prowadzonej przez powoda, przedmiotem działania Sądu z urzędu.

W odniesieniu do żądania zapłaty tej części świadczenia, którego wymagalność jeszcze nie nastąpiła z uwagi na przyszły charakter zobowiązania pozwanego stwierdzić należy, że powód nie wykazał, iż zostały spełnione ustalone przez strony w umowie warunki, od których strony uzależniły możliwość dochodzenia przez powoda również świadczeń przyszłych, a zatem że zaistniały przesłanki pozwalające na postawienie w stan wymagalności tych świadczeń. W punkcie III ppkt. 5 umowy przewidziano, że w przypadku nieuregulowania w terminach określonych w umowie dwóch pełnych rat kredytu, bank może wypowiedzieć umowę, po uprzednim wezwaniu kredytobiorcy do zapłaty zaległych rat lub ich części w terminie ustalonym przez bank, nie krótszym niż 7 dni od daty otrzymania wezwania, pod rygorem wypowiedzenia umowy. Termin wypowiedzenia umowy miał wynosić 30 dni. Prawidłowe ustalenia Sądu Rejonowego wskazują, że powód nie przedstawił żadnego dowodu potwierdzającego, że umowa łącząca go z pozwanym została wypowiedziana, jak również nie udowodnił, że takie wypowiedzenie zostało pozwanemu doręczone, co jest również przesłanką warunkującą możliwość dochodzenia całości roszczenia.

W konsekwencji należało przyjąć, że powód nie wykazał zasadności roszczenia całości dochodzonej w niniejszej sprawie kwoty, co prowadziło do zmiany zaskarżonego wyroku i oddalenia powództwa. Zmiana rozstrzygnięcia co do roszczenia głównego prowadziła do zmiany postanowienia o kosztach procesu za pierwszą instancję, które oparto o zasadę odpowiedzialności za wynik procesu (art. 98 § 1 k.p.c.).

Mając zatem na uwadze wskazane wyżej okoliczności Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. orzekł, jak w wyroku.

O kosztach procesu za instancję odwoławczą orzeczono na podstawie art. 98 § 1 w zw. z art. 99 i art. 391 § 1 k.p.c. w zw. z § 2 pkt 3 i § 10 ust 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 r. poz. 1804 ze zm.). Powód jest stroną przegrywającą sprawę w postępowaniu apelacyjnym i dlatego powinien zwrócić pozwanemu koszty procesu, które stanowiła opłata za czynności radcy prawnego przed Sądem II instancji w wysokości 900 zł oraz opłata od apelacji w wysokości 265 zł.

Mirosław Wieczorkiewicz Bożena Charukiewicz Marek Jaszczak